

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Quæstio IV. De multiplicatione peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

fueritne dæmon in forma viri vel fæminæ, talis conjugati, sanguine juncti, voto obstricti &c. Fill. *ibidem*. quia supra bestialitatem additur affectus erga talem personam.

552. Porro omnes prædictæ species sunt ex genere suo peccata mortalia, & quidem ita, ut nulla probabilitate dici aut judicari queat, eas quandoque ob parvitatem materiæ transire posse in peccatum veniale. Et quoniam etiam singulæ ab invicem verè differunt specie, non est satis dicere, se externo opere contra castitatem peccasse; sed necesse est, ipsam operis externi speciem declarare; aliàs non explicares propriam malitiam, v.g. fornicationis, quæ est specie diversa à quacunque alia malitia contra castitatem.

553. Ad hæc, cetera, quæ præcipuè tactu & osculis contra castitatem committuntur, revocantur tanquam dispositiones & præambula; & idcirco seorsim non sunt explicanda: Bonac. *de pœnit.* D. 5. q. 5. s. 2. p. 2. §. 3. diff. 2. n. 12. Reginald. l. 14. n. 55. Fill. *tr.* 21. n. 334. nisi (quod frequens est) tunc, cum reipsum cum actu, ad quem ex intentione fuerunt ordinata, non conjunguntur: vel conjunguntur quidem, exercita tamen sunt sine relatione seu intentione ipsius actûs consummati. Bonac. *ibid.* Coninch. *de Sacram.* D. 7. d. 7. n. 58. Suar. D. 22. s. 5. n. 24. Dian. *in sum.* V. *Circumstantia.* n. 59. Navar. c. 6. n. 7. & alii. Idem est de tactibus, osculis &c. quæ consummatum luxuriæ actum consequuntur, si fiant non ad novam copulam, sed prioris complementum: nam neque hæc distinctum, & in confessione specialiter explicandum peccatum constituunt; nisi notabilis inter

R. P. Stoz. Trib. Pœnit.

ipsa & principalem actum intercedat mora. Navar. c. 6. n. 7. Henriq. l. 5. c. 5. n. 5. & in *Gloss. lit. V.* & c. 8. n. 3. Sancius D. 6. n. 2. Dian. n. 58. Tamb. *in Meth. conf.* l. 2. c. 1. §. 10. n. 72.

Nota, ex supra posito peccatorum Catalogo ad Confessarium non esse deferenda, nisi illa, quæ minori typo, quem *Cursivum* appellant, descripta sunt: hæc enim sola sunt materia confessionis; reliqua verò, quæ caractere, quo ordinariè usi sumus, expressa sunt, declarant peccatorum designatorum naturam & gravitatem, & sunt in confessione prorsus omitenda.

QUÆSTIO IV.

De Multiplicatione Peccatorum.

AD planiorem facilioremque supra positi Syllabi, quo peccata eorumque naturam complexi sumus, usum, non incongruum erit, aliquid addere de peccatorum multiplicatione seu distinctione, quæ generatim duplex, specifica & numerica.

ARTICULUS I.

De specifica peccatorum distinctione.

554. Ut specifica peccatorum distinctio rectè assignetur, breviter advertendum est ex materia de Actibus humanis; eorum alios præcisè malos esse, quia lege aliqua positiva, eaque vel divina, vel humana sunt prohibiti; alios verè independenter ab ea prohibitione malos esse; quales sunt, qui jure naturali sunt illiciti, ut perjurium, pollutio, mendacium &c.

Q9

Hoc

Hoc præsupposito, non admodum operosum erit, dicere, quæ peccata inter se specie differant.

§. Unicus.

Quanam peccata specie differant.

555. Peccatorum, quæ & quatenus positivis legibus repugnant, specifica distinctio rectè desumitur ex formali & specifica præceptorum diversitate. Laym. l. 1. tr. 3. c. 2. n. 1. Sanch. l. 9. de Matrim. D. 15. n. 5. Palau tr. 2. D. 3. p. 1. n. 4. Bonac. de pec. D. 2. q. 4. p. 3. n. 5. & alii. Cùm enim peccatum aliud non sit, quàm voluntaria legis seu præcepti transgressio, illud ipsum, quod ei violationi speciem tribuit, etiam peccato tribuet; id autem est ipsum præceptum. Unde contingere potest, ut, licet ipsi præcipientes seu legislatores specie differant, ut DEUS & homo, non tamen præcepta ab iis lata similiter differant. Palau n. 2. Bonac. l. c. Lugo de panit. D. 16. s. 3. n. 245. Dicast. de pan. tr. 8. D. 9. d. 8. n. 471.

556. Ceterùm præceptorum diversitas ex duplici potissimum capite deprehendi potest; quorum I. est objectum formale seu motivum proximum, propter quod lex aliqua statuitur: cùm enim quilibet actus, quo aliquid præcipitur aut prohibetur, habeat motivum, quod spectet, seu propter quod præcipiatur aliquid, vel prohibeat; necesse est, ut, si motivum specie differat, etiam præceptum differat; ea enim est objecti formalis conditio, ut, si ipsum specie differat, etiam actus illud respiciens talis sit.

557. Quoniam autem in qualibet re præcepta potest à legislatore intendi vel

ipsa ejus rei intrinseca honestas, v. g. in jejunio ratio Temperantiæ: vel extrinseca, proveniens scilicet ex iplo, quod præcipiens pro arbitrio suo spectare & intendere potest, motivo seu fine, v. g. in eodem jejunio cultum alicujus Sancti, in cujus honorem jejunium illud indicitur: vel etiam utraque simul: quoniam, inquam, legislator, cùm aliquid præcipit, hæc omnia vel simul, vel seorsim intendere potest, difficultas jam est, unde dignosci possit, legislatorem, cum actum aliquem v. g. jejunium præcipit rationem habere vel solius intrinsece honestatis, in eo actu repetat; vel eâ non attentâ, alterius cujuspiam virtutis, v. g. Religionis; vel etiam utriusque: ad cujus decisionem hæc regula servire potest.

558. Quodcumque aliud non constat ex circumstantiis, & verbis, quibus res præcipitur, præsumendum est, eam præcipi ex intrinseco virtutis, ad quam res præcepta pertinet, motivo: & in dubio standum est pro intrinseca ipsius rei honestate; rem enim præcipi intuitu virtutis, ad quam intrinsecè spectat, est quid frequentius, & verò etiam connaturalius; unde (nisi aliud expressè constet) ita factum esse præsumendum est. At verò, si ex verbis præcepti vel circumstantiis extrinsecis aliud constet, censendum est, rem præceptam esse intuitu extrinsece honestatis, hoc est alterius cujuspiam virtutis, ad quam res illa intrinsecè non spectat. Exemplo res clarior evadet. Percussio personæ sacræ, aut furtum re sacræ specialiter ab Ecclesia prohibetur intuitu Religionis; id quod colligitur ex circumstantiis personæ percussæ, & rei ablata. Cùm enim percussio Clerici perinde ac

de ac Laici, furtum rei sacrae perinde ac profanae, iustitiae repugnet, rectè inferatur, præceptum Ecclesiasticum, quo vetatur percussio personae, aut furtum rei sacrae, non esse datum intuitu iustitiae, sed quam non pertinet circumstantia sacri, sed intuitu Religionis: e contra verò jejunium, præceptum in vigilia alicujus festi, motivo solius temperantiae niti; quia nihil est, ex quo colligi possit, etiam Religionis rationem esse habitam. Hinc qui Clericum percutit, duo peccata committit, unum Religioni, alterum iustitiae oppositum, quia præcepta diversam rationem formalem respicientia violat: qui verò jejunium, pro vigilia alicujus festi injunctum, frangit, tantùm unum peccatum committit; quia etiam unum tantùm præceptum, ex uno eodémque temperantiae motivo latum transgreditur.

559. Quod jam ad II. caput, ex quo præceptorum diversitas sumi potest, attinet, illud est objectum materiale: licet enim per ordinem ad illud præcepta generaliter non possint specie distingui (alioqui præceptum de carnibus non comedendis specie tam varium esset, quàm variae sunt carniū species; quod est aperte falsum) negari tamen non potest, ea quandoque etiam per ordinem ad diversa specie objecta materialia specie differre: id quod clare cernitur in præceptis audiendi Sacrum, & recitandi Horas Canonicas, quae licet ad eandem virtutem, nempe ad religionem spectent, adhuc tamen differunt specie, non ex objecto formali, ut patet: igitur ex materiali. Sed hæc de specifica peccatorum diversitate desumpta ex formali præceptorum diversitate latæ.

560. Quod ergo ad peccata, quae & quatenus juri naturali repugnant, spectat, ea specie inter se differunt, cum ipsa eorum objecta inter se specie distinguuntur; imò verò etiam tunc, cum ipsa ratio seu modus, quo in objectum tendunt, valde diversus est: si enim ex ejusmodi principiis differentiam specificam physicam rerum deprehendimus; utique etiam ex eisdem moralem poterimus per vestigare. Hinc rapina specie differt à simplici furto; etsi enim objectum utriusque idem sit, modus tamen, quo illud attingunt, est notabiliter diversus: in rapina enim cernitur vis, quae in simplici furto non est. Similiter stuprum specie differt à simplici fornicatione cum Virgine: licet enim eidem virtuti, videlicet castitate, opponantur, cum stupro tamen conjuncta est violentia, non item cum fornicatione simplici. Sic & prodigalitas ab avaritia specie differt ex diversitate modi tendendi in objectum.

Nomine autem objecti intelliguntur etiam circumstantiae, de quibus *p. 1. an. 49.* satis superque dictum est, an & qua ratione dent actui novam speciem: quibus ex Reginald, *l. 14. n. 12.* illud obiter addendum est, circumstantiam invincibiliter ignoratam, & quae nullo modo prævisa est, nec prævideri potuit (quia in voluntatem liberam non cadit) habendam esse pro non morali, tanquam nihil conferentem ad bonitatem vel malitiam moralem.

ARTICULUS II.

De numerica peccatorum distinctione.

561. Non est sermo de illa peccatorum numerica distinctione, quae conjuncta est cum distinctione specifica; quo modo

Qq 2

v. g.

v. g. blasphemia & perjurium dicuntur non esse unum numero peccatum: neque de illa, quæ habetur ratione subiecti, seu ipsius personæ operantis; ut quando voluntas furandi, quæ est in Petro, dicitur non esse idem numero peccatum cum voluntate furandi, quæ est in Paulo: sed solum de illa, quæ potest repetiri in eodem supposito seu persona operante, & intra eandem peccati speciem: ut si Petrus eliciat duos actus odij, duos actus blasphemix, contumeliæ &c. quia autem peccata alia sunt merè interna, alia externa (quia scilicet præter pravam internam voluntatem aliquem externum actum continent) idcirco etiam seorsim dicemus, quonam modo multiplicentur numero.

§. I.

De multiplicatione numerica peccatorum merè internorum.

562. Plurimi, qui confessionem parant, in conquirendo & explicando præcipuè numero peccatorum merè internorum laborant, sibi que & sæpe etiam Confessariis magnam creant difficultatem & molestiam, v. g. versantur sæpe per aliquot horas, dies, septimanas, & menses in gravi odio erga proximum, desiderando ipsi gravia mala; in turpi item desiderio, concupiscendo turpiter puellam &c. & nesciunt, qua ratione suam expediant confessionem, posito, quòd aliquoties ejusmodi actus negotiis, somno, aliisque etiam bonis cogitationibus interruperint. Alij scrupulosi nimium sunt, & prolixi in peccatorum internorum catalogo texendo, & legendo, cum tamen

ea omni tam religiosa enarratione superfedere possint. Hi ergo sequentia accipiant, & bene teneant.

563. I. Certum est, peccata interna toties multiplicari numero, quoties prior voluntas aut propositum per contrariam voluntatem retractatur: per hanc enim penitentiam actus illi non tantum in genere physico, sed etiam morali perfectè interrumpuntur, & evadunt numero diversi; & si sæpius eadem horâ vel die renoventur, in confessione eorum numero eo, quo potest, modo exprimendus est. Hæc enim est doctrina Catholica Concilij Trident. *Sess. 14. cap. 5. & can. 7.* & ipsa fidelium praxis probat.

564. II. Quodsi verò ejusmodi actus contraria voluntate non interrumpantur, certum etiam est, eos physice loquendo, multiplicari per quamcunque cessationem ab actu: & ideo juxta Catholicam, quam modò ex Concilio Trident. allegavi, doctrinam, eorum numerum, siquidem innotescat, specialiter in confessione aperiendum esse. Quia verò frequenter ultravenit, ut numerus earum interruptionum non constet, aut constare non possit, etiam post diligens examen, idcirco

565. III. Moraliter, & in ordine ad confessionem, peccata interna non multiplicantur numero per solam physicam repetitionem actuum circa idem objectum, sed per tempus moraliter notabile inter ipsos actus intercedens. Lugo *D. 16. de pen. f. 14. n. 566.* Tamb. *l. 2. Meth. conf. c. 2. §. 5. n. 32. & §. 8. n. 47.* Bonac. *de pec. D. 2. q. 4. p. 2. n. 5.* & alii: brevis enim interruptionis in morali æstimatione non habetur ratio; & ideo prior actus secundum eandem æstimationem

nem censetur continuatus, non quidem eo sensu, quòd hominem denominet actu peccantem (hoc enim falsum est) sed solum habitualiter, hoc est, ita ut homo vi actus præteriti, non revocati seu permanentis habitualiter, semper promptus sit ad malas illas cogitationes repetendas. Ab hac ergo habituali permanentia seu persistentia malæ cogitationes & ceteri actus interni, seu multi sint, seu pauci, suam desumunt unitatem. Bonac. n. 6.

566. Quæ verò distantia inter ejusmodi perversas voluntates requiratur ad hoc, ut non possint dici unum peccatum, difficile est dicere. Fagundez putat, sufficere unum quadrantem horæ, aut ad summum mediam horam. Sed hoc planè gratis asseritur. Lugo igitur n. 569. ait, id optimè delumi posse ex proportione ad peccata externa. Hinc sicut, cum quis uno eodémque iracundiæ impetu agitur, plures, etsi interruptim, contumelias in unum eundémque hominem conjicit, aut sæpius percutit, vel vulnerat &c. moraliter tantum una contumelia, percussio & vulneratio censetur esse; ita etiam cum uno concupiscentiæ calore & impetu, in eadem ejusdem objecti mali cogitatione persistis, & actum v.g. concupiscentiæ seu morosæ delectationis repetis, unum tantum peccatum censeri committere. Si verò alio calore agitur concupiscas, vel mora tam longa intercedat inter hunc & posteriores actus, ut primus ipso temporis lapsu rerumque mutationibus refrigescat, imò & naturam suam velut evanescat, atque adeo non judicetur adesse amplius dicta persistentia, tunc si alium actum elicias, turpis v.g. concupiscentiæ seu desiderij erga puellam,

vel gravis vindictæ erga inimicum repetas, novum & distinctum peccatum committis, & numerum, si quidem memoriâ teneatur, explicare debes: non enim illa tam distans voluntas censetur ita habitualiter permanere, ut cum posteriori ad conflandum unum peccatum conjugatur. Bonac. n. 7.

567. IV. Ex hac ergo regula ij, qui plures actus circa idem objectum repetunt, & numerum eorum inire nullatenus possunt, facilem se explicandi modum habent. Nam si uno calore, seu impetu desiderij mali eos actus multiplicent, & brevi adeo tempore in tali actu persistent, semel tantum peccant, nec est necesse tempus explicare: satis enim est, si dicant: *Semel turpe aliquod desiderium erga puellam concepi.* Quando verò intermedium tempus, quo ejusmodi actus mali repetuntur, longum est v.g. sex horarum, annus diei &c. difficile est, ut uno eodémque impetu fieri censeantur. Hinc consuetum est (si non etiam necessarium) tempus, quo quis in malis cogitationibus perseveravit, explicare, dicendo: *Per diem integrum, hebdomadem &c. turpiter concupivi puellam: proximum graviter odi, gravia ipsi mala imprecando &c.* Sic enim vel explicantur interruptiones, quæ humano modo fieri solent; vel satis aperitur peccatum, ut habitualiter unum durans per illud tempus.

568. V. Habet verò hæc doctrina solum locum, cum voluntas repetit actus circa idem objectum: nam si successivè repetat plures actus internos circa plura objecta distincta, non unum tantum peccatum committet, sed plura numero, imò etiam subinde specie diversa. Hinc

P
 si quis morosè delectetur de re venerea, & mox nullâ interjectâ morâ alium temerè judicet, & hinc iterum absque mora interposita in hæresin incidat, non unius tantum, sed plurium peccatorum reus erit. Idem est de eo, qui visâ unâ virgine delectatur morosè & turpiter, & post modicum tempus visâ aliâ virgine iterum morosè delectatur: nam & hic bis peccat.

569. VI. Cogitationes, quæ in operis cogitati executionem tendunt, non sunt specialiter in Confessione explicandæ, si vel conjunctæ sint cum opere, vel certè eidem ita vicinæ, ut morali judicio & æstimatione opus ipsum adhuc censeatur vi earum procedere: tunc enim unum idemque cum eo opere peccatum constituitur. Tann. T. 2. D. 4. q. 2. d. 4. n. 50. & alii communiter. Et satis est, si ipsum externum opus explicetur. Tunc autem opus externum non censetur amplius à priori voluntate procedere, cum hæc vel est per contrarium actum revocata, vel ipsâ temporis diuturnitate ita refrigit, ut non judicetur amplius perseverare, ut paulò antè est explicatum.

570. Peccata interna (idem est de externis) non ideo præcisè multiplicantur, quia sunt contra plures ejusdem rationis aut speciei obligationes, v.g. præcepta, vota &c. Hinc qui vult violare jejunium alicujus vigiliæ incidens in quadragesimam, aut quatuor tempora; aut, qui die festo, in Dominicam incidente, Missam statuit negligere &c. unius tantum peccati reus est: quia utraque lex sub eadem ratione seu motivo Temperantiæ, vel Religionis lata est. Sic qui

Religionum statum professus, idemque Sacerdos est, non tenetur utramque illam circumstantiam explicare, si contra Castitatem peccet: vota enim seu solemnitas illa sint, seu simplicia, specie non distinguuntur. Et ideo satis est, si dicat, *se voto castitatis obstructum hoc vel illud peccatum intra genus luxuriae admisisse*. Idem est de eo, qui eodem voto sapius renovato eandem rem voverit, & non servat: nam & hic uno tantum peccato se inquinat; non enim ea ejusdem voti repetitio multiplicat obligationes. Vide, quæ p. 1. n. 50. diximus.

571. Quidquid sit de illa controversia: An in eodem actu, plura simul obiecta solo numero diversa attingente, plures simul etiam malitiæ contineantur, (de qua aliquid infra à n. 588. sed breviter) non est necesse (ut infra n. 579. de peccatis externis dicitur) ut in Confessione ipse obiectorum numerus distinctè exprimatur: cujus ratio defumenda est ex n. 592. Sufficit ergo, si confusè in hunc fere modum explicetur: *concupivi plures feminas solutas: desideravi plures ejusdem conditionis homines occidere: graviter vulnerare: volui horas canonicas pluribus diebus omittere: constitui jejunium plurium dierum non servare &c.* si enim peccata externa tendentia simul in plura obiecta ita explicari possunt, juxta dicenda n. 594. cur non & interna possint? vide Dicast. tr. 8. D. 9. d. 5. n. 270. sub finem. Lugo D. 16. s. 3. n. 135. Tamb. in Meth. Conf. l. 2. c. 1. § 9. à n. 59.

§. II.

De numerica peccatorum externorum multiplicatione, & imprimis de Physica.

Non rarò evenit, ut, quemadmodum n. 562. in exponendo numero peccatorum merè internorum dixi difficultatem emergere, eadem quoque occurrat in numero & modo explicandi peccata externa, sive ore ea perficiantur, sive opere. Huic ergo ut obviam eatur, sequentia ante oculos habenda sunt.

572. Et quidem I. certum est, ad unitatem peccati externi non sufficere, quòd ex una voluntate prava interna proveniunt plura externa, si nullam inter se habeant unitatem & connexionem. Est communis; & per se patet. Et ideo si quis cogit de ludo duobus distinctis diebus, quorum uterque festivus sit, & videns, ea occasione Sacrum omissum iri, decernat uno actu, ludere utroque die; tot tamen committit peccata, quot diebus festis omittit Missam audire. Idem est de eo, qui uno actu voluntatis decernit per plures dies non recitare horas canonicas, totà quadragesimà non jejunare, plures occidere, plures puellas violare &c. nam & iste tot distincta peccata committit, quòd postea fornicationes, homicidia &c. committit.

573. II. Certum quoque est, ad unitatem peccati externi non sufficere unitatem temporis, quo utraque actio fit; ut si quis eodem illo tempore, quo blasphematur, etiam furetur, fornicetur &c. nam non obstante ea temporis unitate adhuc actiones illæ manent distinctæ, nec ullam inter se habent connexionem.

574. III. Peccata externa multiplicantur numero, quando interrumpuntur per propositum contrarium. Tann. n. 54. ex communi: quando enim apponitur voluntas contraria, jam prior voluntas nullo modo amplius manet, nec influit in opus postea securum; sed requiritur nova alia voluntas à priori independens, quæ de novo causet operationem, vel omissionem malam sequentem. Et ideo licet, qui longo tempore omittit restitutionem debitam, unum tantum peccatum committat; tamen, si eam retinendi voluntatem mutet, seu revocet per voluntatem contrariam, seu per propositum restituendi, peccatum illud ita interrumpit, ut, si postea iterum novum alium actum seu propositum eliciat non restituendi, novum etiam peccatum committat non restituendo. Quamquam, ut Lugo n. 55r. notat, fieri potest, ut hæc interruptio non obstat morali peccatorum externorum unitati, de qua postea; ut si quis die jejunii comedat carnes, & jam satur faciat propositum deinceps abstinendi, appposito autem ferculo grato resumat animum, & iterum ex carnibus comedat; aut si quis vindictæ causâ alium pugno percutiat, & post tres ictus cesset cum animo ulterius non percutiendi: at quia fortè percussus adhuc ostendit contemptum, statim iterum bis aut ter illum percutiat. In his enim casibus nemo dicet, duo fuisse peccata: quia illa brevis voluntas non impedit unitatem actionis & vindictæ.

575. IV. Physicè loquendo, tot sunt peccata numero distincta, quot sunt operationes malæ externæ, etsi una statim fiat post alteram, nullâ, vel modicâ tantum

5702
Bunal
ritentia
III
14

P rimum temporis divisione interveniente: brevitatem enim temporis intermedii, vel etiam ipsa ejusdem temporis continuitas non impedit actuū externorum distinctionem. Unde si quis eidem plura successivè, nullā vel modicā temporis morā interjectā, infligat vulnera, plura infligat oscula, plures blasphemias, perjurias, detractiones, convitia &c. proferat unumquodque eorum est peccatum per se.

§. III.

De morali peccatorum externorum unitate.

576. Etsi res physicè considerata ita, ut dixi, se habeat, moraliter tamen & in ordine ad Confessionem longè aliter se habet. Pro cuius decisione multum refert scire, habeantne illa opera externa aliquam inter se connexionem & subordinationem ad unum aliquod opus externum, tanquam ad finem, ponendum; an verò singula eorum sint in suo genere absolute & adæquatè completa, & habeant se ad invicem planè disparatè. Hoc enim nisi diligenter observetur, necesse est, ut gravis inde in numero externorum actuū exponendo enascatur difficultas ac molestia, quæ alioqui potuisset esse procul.

577. Actiones igitur externæ, ordinatæ ad unius operis externi executionem, sunt idem numero peccatum cum ipso illo opere, etsi hoc non consumetur. Est communis. Et ratio est: tum quia, etsi plures sint actiones, habent tamen unitatem finis, cum omnes ad idem v.g. homicidium, fornicationem &c. ordinentur: tum etiam quia si continentur usque ad ipsius operis intenti consumma-

tionem, non constituunt diversum peccatum; unde nec constituent, etsi opus ipsum quacunque ex causa non mandetur executioni: alioqui si ante operis executionem fuissent plura peccata, non possent etiam posita executione in unum coalescere. Sed neque eadem illæ operationes externæ moraliter multiplicantur per brevem interruptionem physicam, & interpositionem aliarum: in moralibus enim non habetur ratio brevis alicujus interruptionis: & ideo sicut actus omnino continui seu non interrupti reputantur pro eodem peccato, ita etiam reputantur, licet non nihil discontinentur seu interrumpantur. Quare, qui per aliquot dies quærit modum, quo puellā, quam perditè amat, potiatur, unum fornicationis peccatum committit, nec debet actus, usque ad executionem operis intenti intermedios, declarare.

578. Excipe tamen I. nisi actiones intermedias propriam & distinctam speciem malitiam contineant: tunc enim licet præcisè ratione illius ad unum opus externum subordinationis & connexionis non sit aliud distinctum peccatum, erit tamen ratione propriæ malitiæ. Et ideo si quis computationem, ludum prohibitum ordinet ad omissionem Sacri, homicidium, furtum &c. non est satis explicare omissionem Sacri, aut furtum: cum tamen, si quis pluribus vulneribus infligit alterum occidat, satisfaciat dicendo: *occidi alterum*: ita ut saltem ordinariè non sit necesse addere, se etiam vulnera infligisse.

579. Excipe II. Nisi aliā personā mediante finem intentum acquirere curaverit, id enim est directa inductio pro-

ximi

ximi ad peccatum: quod est novum peccatum scandali, specie distinctum ab eo, quod in eadem materia fieret à teipso. Debes ergo explicare non tantum te usum fuisse alterius operâ ad tale peccatum perpetrandum, quem ad illud induxisti, sed etiam ipsius peccati, ad quod illum induxisti, speciem. Quod si autem plurium simul, quos ad talis peccati perpetratiorem pertraxisti, operâ utus sis, non est necesse, ut distinctè explices eorum numerum & conditionem: sed satis est, si in confuso dicas, te plurium operâ usum fuisse, juxta dicta supra de scandalo: nisi fortè peccata, quæ illi fecerunt, differrent specie inter se vel propter diversam personæ inductæ conditionem, ut si utaris operâ filii ad occidendum patrem inimicum tuum: vel nisi propter distantiam temporis aut interruptionem moralem inductiones illæ juxta dicenda essent plura peccata: v.g. si prius induxisti Petrum, Paulum verò post mensem ad occidendum, sunt duo peccata numero distincta, speciatim explicanda: at si simul eodem actu induxisti plures, vel etiam separatim, sed unum dependenter ab alio, ita ut non judicentur moraliter esse plures numero actus, moraliter unum tantum peccatum est, quod satis explicatur dicendo: *Induxi plures ad furandum, fornicandum &c.*

580. Sed quid? si finem tui pravi propositi assecutus es, eritne satis explicare finem v.g. te fornicatum esse? an verò necesse erit, etiam ipsum tempus, quo finem illum procurâsti, declarare? Ajunt aliqui, hoc secundum non esse necessarium. Quare satis est, si actum ipsum explices, & dicas, te esse fornicatum:

R. P. Sroz Trib. Pœnit.

quod equidem probo, si tempus illud intermedium notabiliter non interrumpatur: alioquin enim, si inter unum & alterum opus externum, quod ad unius finis consecutionem ordinâsti, longa intercedat mora, non censentur ea opera tam distantia retinere moralem unitatem, ad constandum unum peccatum sufficientem, & ideo, ut superiori numero dixi, speciatim sunt explicanda.

581. Quanquam consultum est, dictum tempus exprimere, etsi moraliter non interrumpatur: sic enim vel manifestantur ipsæ interruptiones, quæ humano modo evenire solent, vel declaratur ipsa habitualis persistentia peccati, juxta dicta n. 567. Somnus tamen (ut hoc obiter addam) prandium & aliæ similes communes & ordinariæ actiones non censentur moraliter & humano modo interrumpere operationes malas, ad unum finem malum ordinatas: quod declarari potest exemplo celebrantis Missam: si enim Missa interrumpatur per concionem, & Sacerdos interim dormiat, repetatque post eum somnum intentionem sacrificandi, hæc posterior intentio, licet physicè sit alia à priori, moraliter tamen non est multiplex: adhuc enim Sacerdos ex una eademque intentione sacrificare dicetur. Quapropter si longo tempore, modo moraliter non interpolato, eundem finem procures, poteris dicere, te per duos v.g. menses ejusdem puellæ congressum procurâsse.

582. Jam quod attinet ad alterum genus externarum actionum, de quibus n. 576. earum scilicet, quæ non sunt subordinatæ, ex quandoque per physicam etiam brevem interruptionem multiplici-

R r cantur;

P. 1
 111
 Poer

cantur; quandoque verò non: id quod videtur esse juxta communem omnium sensum, quo de quavis actione humana loquimur, quam sæpe appellamus unam, etsi physicè interrumpatur: sic enim una elemosyna vocatur, unum opus bonum, etsi physicè sæpiùs interrumpatur interrogando & respondendo, salutando, & refalutando: nec Missa amittit suam unitatem, etsi concione interrumpatur. Cur non igitur & peccatum externum ob similes breves interruptiones suam unitatem retinere poterit? sanè si peccata merè interna, non obstante brevi interruptione physica, habent unitatem moralem, etiam externa habere poterunt.

583. Ut autem cognoscatur, quando moralis unitas ejusmodi actionum externarum per physicam interruptionem tollatur, quando non; certa & in universalis regula tradi nequit. Generatim tamen, quæ temporis interruptio non sufficit ad moralem peccatorum interiùs consummatorum pluralitatem, eadem etiam non sufficit ad actus, qui exteriùs consummantur, moraliter multiplicandos: quod vel maximè locum habet in operibus ad eundem finem obtinendum ordinatis: nam in reliquis præcipuè ad eorum qualitatem & circumstantiam attendendum est, & ex iis juxta communem sensum & usum circa pluralitatem vel unitatem ipsarum actionum judicandum. Sed rem hanc nonnullis exemplis declaremus. Igitur

584. Comestio carnis die vetito, si fuerit duplex, duplex erit peccatum: unum, si fuerit una: hæc autem unitas, aut pluralitas non est colligenda ex continuatione, vel carentia interruptionis, vel ex

sola physica interruptione, imò nec ex sola temporis vicinitate, sed ex aliis circumstantiis. Nam, etsi quis prandium interrumpat lectione epistolæ, novorum, aut alio negotio, & ab his statim ad illud revertatur, adhuc in communi æstimatione censetur esse una comestio. Quæ ergo mora facit, ut comestio interrupta censetur non amplius esse una, sed duplex, etiam facit, ut si sit prohibita, sit duplex peccatum. Sic nimirum etiam Sacrum, licet interrumpatur concione etiam bene longâ, non amittit suam unitatem: & ideo si Sacerdos id legat in statu peccati mortalis, non debet eam interruptionem explicare. Quin & Communio seu susceptio Evcharistix non multiplicatur præcisè per interruptionem physicam: nam si Sacerdos, postquam sumsit species Evcharisticas, communicet populum, & inde etiam fragmenta minorum hostiarum absumat, inter hanc & illam sumptionem sæpe longius tempus intercedit, quàm inter Communionem trium Missarum in nocte Nativitatis Domini continuè lectarum; & tamen in hoc casu est triplex communio, in illo tantum una. Hinc si Sacerdos peccati mortalis sibi conscius communicet in posteriori casu, committit tria peccata, in priori tantum unum. Quod totum ex morali prudentum judicio, qualitatem actionis & circumstantias considerantium, pendet.

585. Atque ex his etiam cum proportionem judicandum est de unitate & pluralitate aliorum peccatorum externorum. Nam si quis ex intentione committendi homicidium, emat gladium, iter etiam longius suscipiat, inimicum deprehensum

sum percutiat, vulneret, & denique etiam occidat, unum peccatum committet, etsi interea actiones illae externae sapius etiam per somnum, confabulationem, aut alia negotia fuerint interruptae. Similiter unum peccatum committit, I. Qui uno irae impetu sapius eundem percutit & vulnerat. II. Qui in eandem personam uno irae furore plures injurias aut contumelias congerit, licet interponat aliqua verba ad contumeliam non pertinentia. III. Qui uno velut contextu graviter etiam in diversa materia ejusdem famam laedit, licet data occasione detractionem aliquantum interrumpat. IV. Qui plures maledictiones in eundem jactat. V. Qui eodem blasphemiae impetu & calore DEUM blasphemat, etsi post modicam interruptionem blasphemiam repetat bis, ter, sapius. VI. Qui animo copulae fornicariae habendae frequentat (etsi non nihil interrumpat) tactus impudicos, oscula, & sermones turpes. Imò VII. qui eadem turpia opera exercet statim post copulam illicitam, absque animo eam iterandi; licet enim alioquin ejusmodi actus seorsim à copula suam habeant malitiam omnino diversam à copulae malitia, tamen ad copulam ordinantur velut praerambula quaedam, & dispositiones (si praecedant) vel, si sequantur, ut complementa copulae & delectationis praecedentis. VIII. Qui statim à copula turpi exercita de eadem delectatur: nam & haec delectatio est naturale quoddam complementum praecedentis copulae. IX. Qui Sacramentum Eucharistiae pluribus successivè ministrat in mortali peccato constitutus, si quidem (ut non pauci volunt) tale ministerium sit mortale.

Et X. probabiliter etiam, qui successive plures confitentur, unum post alterum absolvit in statu peccati mortalis. Hinc qui similia patravit, satisfacit, si dicat, se blasphemasse, pejerasse, notabiliter alterius vel aliorum famam laesisse, vulnerasse, pluribus Eucharistiam una continuata vice distribuisse, plurium Confessiones excepisse & absolvisse &c. quia plures illae blasphemiae, perjuriae, detractiones &c. etsi physicè sint plura peccata, moraliter tamen sunt tantum unum: sic enim humano modo aestimari solet.

586. Aliud est de eo. I. qui tactus & oscula frequentat non ex intentione copulae: sunt enim adhuc distincta peccata, & specialiter in Confessione explicanda, etsi postea sequatur copula. II. qui alterum percutit, vulnerat graviter, absque animo occidendi: nam & haec vulneratio, & percussio distinctum est peccatum, etsi postea ex nova voluntate re ipsa occidat. III. qui moram tam modicam, ut alioqui non sufficiat ad mortalem alterius actus pluralitatem, interpositam, illicitam copulam exercet cum eadem, vel pluribus feminis. IV. qui plures continuè occidit. Hinc qui talia commisit, debet eorum numerum, v. g. copularum, occisionum &c. distinctè exprimere: quia haec actiones sunt omnino diversae, in sua specie completae, & totales, neque ullam inter se, sive in morali hominum aestimatione, sive ex agentis intentione, ad unam & eandem actionem finalem habent connexionem & dependentiam. Videri circa haec potest Lugo, qui à n. 544. praedicta exempla fere omnia adfert, & fusè prosequitur. Nobis sufficiat ea attulisse; ex iis enim quisque

prudens etiam in alijs casibus judicare poterit de pluralitate vel unitate numerica peccatorum: quæ cum moralis sit, pendet multum, ut dixi, ex qualitate actionis, & ejus circumstantiis; hæ enim fundamentum præbent ad decernendum, sitne actio una moraliter, an multiplex.

587. Illud solum hic obiter addendum est, fieri posse, ut, licet mora notabilis non intercedat, transeat quis ad aliam peccati speciem, quæ proinde specialiter sit in Confessione explicanda, v. g. si Petri absentis famam læsisti, & eo superveniente à detractioe non destitisti, duo peccata specie distincta commististi: nam detractio præcedens, & contumelia sequens non possuat ad unum peccatum faciendum uniri propter solam temporis sucecessionem immediatam: sicut nec percussio simplex præcedens, facta sine animo occidendi, unum esset peccatum cum occisione postea secuta ex alia nova voluntate, ut dixi, n. 586. & ideo præter verbera etiam ipsa occisio esset Confessori aperienda.

§. IV.

De pluralitate numerica malitia in eodem actu.

588. Ex dictis facile est colligere, quomodo actus physicè plures constituent unum moraliter peccatum, & sint in Confessione sine fastidio explicandi. Nunc breviter illud quoque declarandum est, an in eodem actu possint plures malitiæ contineri, & quo pacto oporteat eum actum Confessori aperire: solet nimirum quandoque contingere, ut unus eodemque externus actus circa plura obje-

cta versetur: v. g. subinde unâ bombardæ explosione quatuor vel plures occiduntur; una detractioe plurium fama laceratur &c. Quæstio jam est, an, sicut certum est, in uno eodemque actu externo v. g. contra votum castitatis, aut audiendi Missam die festo &c. duas repetiti malitias specie distinctas, ita etiam in eodem actu reperiantur quandoque plures malitiæ solo numero diversæ.

589. Multum in hac controversia complananda laborant Theologi morales & Scholastici. Et Vasq. quidem *T. 4. m. 3. p. 9. q. 1. a. 1. dub. 4. n. 4.* Azor. *T. 1. l. 4. c. 4. q. 3.* Dian. *p. 1. tr. 7. R. 17. §. 29. & p. 3. tr. 4. R. 164. & p. 9. tr. 9. R. 55.* & alij apud ipsum dicunt: eundem actum physicum continere malitias morales numero diversas pro pluralitate objectorum simul volitorum, & solo numero differentium. Ratio est: tum quia quodlibet objectum ex se aptum est ad derivandam malitiam in actum: & ideo si plura sint objecta & ut plura intendantur, suam in actum malitiam transfundent: tum quia si unus actus est capax plurium malitiarum specie distinctarum, cur non & solo numero?

590. Benigniores quidem sunt Suar. *m. 3. p. T. 4. D. 22. f. 5. n. 33.* Laym. *l. 1. tr. 3. c. 3. n. 2.* Fill. *tr. 21. c. 8. n. 320.* qui existimant, in uno eodemque actu malitias ex objectis solo numero distinctis non multiplicari. Verum in ordine ad praxin Confessionis rectè & expeditè instituendæ sententia est hæc profus inutilis: adhuc enim ejus auctores docent, nihilominus explicandam esse pluralitatem objectorum, eò quod sint circumstantiæ notabiliter aggravantes, & vel

vel ideò necessariò dicendæ. Verùm eas circumstantias, quæ speciem peccati non mutant, sed solùm reddunt graviorem, non esse necessariam Confessionis materiam, jam p. 1. n. 86. dixi. Deinde si dicamus, numerum objectorum necessariò esse exprimendum, quid interest, siue in eodem sint plures malitiæ solo numero diuersæ, siue non.

591. Teneamus ergo sententiam, quam Vafq. cum suis sequacibus tenet, & dicamus, pro pluralitate objectorum solo numero differentium multiplicari in eodem actu etiam malitiæ; an autem fideles compellendi sint, ut eum numerum objectorum in Confessione aperiant, jam dicetur. Itaque

592. Non est necessitas, ut, cum uno eodémque actu externo plura objecta attinguntur, eorum numerus distinctè exprimatur. Ratio desumitur ex institutione Christi, declaratâ nobis ab Ecclesia, præcipuè in Concilio Trident. Sess. 14. cap. 5. & can. 7. de Pœnit. ubi cum agitur de necessitate confitendi omnia peccata mortalia, plus non habetur, quàm ut omnes eorum species, & singula individua, quæ memoriæ occurrunt, aperiantur, nulla interim mentione facta de singulis malitijs, si quæ fortè essent in eodem individuo actu, & solo numero differrent inter se. Quid igitur jugum fidelium, quod juxta pronuntiatum Christi suave est ac leve, sine fundamento aggravemus? Certè si præter individua etiam ipsæ singulæ malitiæ tantùm numericæ, fortè in iis inclusæ, declarandæ essent, ostium apertum esset innumeris scrupulis & perplexitatibus.

593. Sed num talis actus contineas

plures numericas malitias dici debeat unum peccatum, quæstio est non magni momenti: dicendum esse unum, sumitur ex modo loquendi Philosophorum, qui dicunt, non multiplicari concreta ex multiplici forma accidentali, nisi etiam subjectum multiplicetur: sicut Rex vocatur unus, licet habeat plura regna; unum cognitum, etsi plures ad ipsum terminentur cognitiones &c. sic etiam unum unicum peccatum dici potest, si sit unus actus physicus cum respectu ad plures terminos. Verùm

594. Nunquid satis est, ipsum actum exprimere, non explicando, etiam solùm in confuso, pluralitatem ipsorum objectorum, in quæ is tendebat? sufficere aliqui putant; juxta quòs proinde aliud non est dicendum, quàm quòd famam alienam graviter læseris, homicidium feceris &c. etsi ij, qui læsi sunt, fuerint plures. Sed rectius sentiunt, qui dicunt, pluralitatem objectorum saltem confusè explicandam esse, & id sufficere. Tamb. l. 2. in Meth. Conf. c. 1. §. 9. n. 59. Lugo de Pœnit. D. 16. f. 3. n. 135. & alij: alioqui accusaret se quis de peccato, quod non commisit; occisio enim (idem est cum proportione de alijs similibus actibus) communi acceptione & usu significat occisionem unius hominis, non hominum: unde cum quis dicit, se homicidium commisisse, Confessarius iudicat, unum duntaxat hominem occisum esse; & consequenter non intelligit illud peccatum, quod revera commissum est, sed aliud. Confessio autem ira instituta est, ut de ipso peccato commissio, & non de alio fiat, & intelligatur; alioquin enim malè institueretur. At qui di-

cit, quòd plures uno ictu occiderit, sua illa generalitate jam explicat peccatum, quòd patravit. Hinc autem ad praxin ulterius

595. Deducitur, eum, qui uno sermone plurium famam læsit, plures unâ contumelia affecit, uno actu pluribus scandalum præbuit, uno continuo ministerio pluribus Sacramentum Eucharistiæ (si tamen in hoc sit specialis malitia) aut Pœnitentiæ administravit; multò magis, qui unâ absolutionis formâ plures simul à peccato liberos esse pronuntiavit &c. satisfacere dicendo; se pluribus simul Sacramentum Pœnitentiæ administrasse, plures uno ictu occidisse, pluribus scandalum dedisse &c. ita ut non sit necesse, numerum & conditionem personarum distinctè declarare, nisi fortè conditio personæ læsæ adferret novam speciem; ut, si inter plures personas, v. g. unâ contumeliâ affectas, esset proprius parens: hæc enim circumstantia facit, ut contumelia, non tantum justitiæ, sed & pietati, parentibus debita, repugnet: unde etiam specialiter est explicanda in hunc fere modum: *una contumelia gravi plures, inter quos erat parens meus, affeci.* At, si quis uno actu bona multorum læsit, v. g. bona communitatis, aut plurium simul furatus est, factus est, si dicat: furatus sum à communitate, ab hæredibus, à pluribus simul (non singulis seorsim) notabilem quantitatem; neque de numero personarum, quæ sunt in communitate illa vel hæreditate, sollicitus esse debet: imò factus est, dicere: *furatus sum rem alienam in notabili quantitate;* qui respectus ad personas hac in re nihil immutat: potius enim attenditur, quantum

quis furrupuerit, quam à quo. Sed ex his jam oritur.

596. Dubium, an peccatum, quod plures in se malitias, seu specie seu solo numero diversas, continet, in Confessione dividi possit, ita ut utraque malitia seorsim explicetur: v. g. si quis voto castitatis, aut Missæ die festo audiendæ obstructus, peccarit contra votum; violenter oppresserit virginem; juraverit se manus Clerico non iniecturum; uno falso testimonio decem læserit; furatus sit 20. aureos; ob furtum committendum neglexerit die festo sacrum &c. poteritne iste plures illas malitias, quæ in his actibus reperiuntur, explicare seorsim & dicere, v. g. die festo Missam non audiui, & violavi votum in re gravi: furatus sum, & omisi sacrum; fornicatus sum & vim alicui intuli; falso testimonio tres læsi; & mox, simili falso testimonio læsi septem alios: furatus sum decem aureos; & mox, furatus sum alios decem.

597. Hic enimvero, ut rectè se in Confessione accuset, attendere debet, an similia peccata prima vice exponat, necne? Etenim si prius eveniat, nunquam sanè licebit, eas malitias dicto modo scienter secernere, & ita Confessario aperire: sed necesse est, ut eas simul in hunc vel similem modum explices: *voto castitatis obstructus fornicationem v. g. adulterium, pollutionem &c. admisi: die festo Sacrum, ad quod audiendum etiam ex voto obligabar, omisi: uno falso testimonio læsi plures: furatus sum 20. aureos: vel (quod expeditius est) materiam gravem.* Ratio horum est, quia alioqui non idem peccatum, quod verè commisit, Sacerdoti exponeres, sed aliud; significares enim,

enim, te duo peccata commisisse; quod non est verum; Sacerdos enim, dum audit, te v.g. sacrum die festo non audivisse, & votum in materia gravi violasse, ex modo ipso loquendi iudicat, te duo distincta peccata admisisse, cum tamen tantum unum admiseris, idque infectum vel verè duplici malitia, vel saltem unâ, quæ æquivalet duplici.

598. At si in prima confessione bona fide, sine dolo, ex circumstantiâ fuerunt separata, & una explicata sine altera, tum enim verò in secunda confessione potest ea, quæ prius inculpatè, ut dixi, omissa est, exponi absque eo, quin explicetur illa altera, quæ jam semel est manifestata, modò (quod bene notandum est) circumstantia omissa ejusmodi sit, ut sufficienter possit sola explicari. Coninch. de Sacram. D. 7. d. 8. n. 60. Reginald. l. 6. c. 4. à n. 141. Sanch. l. 4. Mor. c. 11. n. 24. Suar. D. 22. f. 2. n. 8. & alii. Ratio autem est, quia, cum una malitia jam sit subjecta clavis, non apparet, cur ad eam denuo subjiciendam sit quis adstringendus, & non satisfaciatur, si in nova confessione exprimat circumstantiam prætermittam. Sanè quemadmodum, qui alicujus peccati inculpatè oblitus est, satisfacit exprimendo peccatum omissum, & non tenetur cetera peccata repetere, ita nec tenetur, qui oblitus est prædictæ circumstantiæ. Hinc

599. Qui rem jam aliâs præceptam voto vel juramento se servaturum promissit, & non servavit, satisfacit, si (postquam de neglecto præcepto se accusavit, nullâ de voto, vel juramento facta mentione) dicat, se votum vel juramentum in re gravi violasse: item, qui, cum pro-

pter furtum admittendum omisit Sacrum, se de hac omissione fecit reum, nihil ampliùs in altera confessione explicare debet, quàm furtum. Adhæc qui duos uno ictu occidit, duos una gravi contumelia affecit, graviter duorum famam detrahendo læsit &c. potest, si in prima confessione dixit, quòd unum occiderit, unum gravi contumelia, aut detractione læserit, in secunda dicere: occidi aliquem hominem; alium gravi contumelia, vel detractione &c. læsi; sic enim satis declarat malitiam, cujus erat oblitus; neque hoc loquendi modo significat, se duo peccata admisisse: sicut qui idem peccatum, quòd jam semel rectè confessus est, iteratò confitetur; non enim hic talis indicat, se etiam de novo illud admisisse. Similiter qui uno furto duos, & quidem singulos graviter læsit, potest propter eandem rationem in secunda confessione dicere, quòd alicui quantitatem notabilem abstulerit, si in prima confessione dixit, quòd gravi furto aliquem læserit. At si uno actu ab uno furatus quis est 20. aureos, non potest, si in prima confessione dixit, se decem furtum esse, in secunda dicere, se alios decem abstulisse: non enim explicaret suum peccatum: quia ex modo loquendi indicaret, se alterius jus in 10. læsisse; quòd tamen non fecit. Debet ergo totum peccatum iterum exponere, & dicere, se 20. aureos abstulisse. Quanquam in prima statim confessione brevius se poterat expedire, dicendo, se furtum grave commisisse? tum enim ad nihil ampliùs explicandum obligatus esset, cum juxta dicta p. 1. n. 86. circumstantiæ merè aggravantes possint sine noxa in confessione reticere.

ceri. Similitèr & qui virginem oppressit violentè, & in prima confessione dixit, se fornicatum fuisse, non potest in secunda dicere, se alicui personæ vim intulisse: non enim explicat peccatum in sua specie, cum violentia sit quiddam genericum, & possit inferri in bonis, vel fortunæ, vel famæ, vel honoris, vel etiam in vita. Debet igitur, ut bene confiteatur, se denuo de toto peccato, videlicet de stupro, accusare. Et sic de aliis similibus circumstantiis, quarum malitia non satis intelligitur, nisi ipsum peccatum, cui adjunctæ erant, denuo explicetur.

§. V.

De peccatore inveterato.

600. Si qui ulli difficultatem in numero suorum delictorum colligendo habent, eam certè sentiunt, qui limo peccatorum immergi, sordes sordibus, id est, peccata peccatis sine ullo DEI timore ac reverentia accumulunt. Et licet istis ex dictis p. l. n. 101. & seq. aliquid remedii adferri possit, placuit tamen hic paulò exactiùs difficultatem expedire.

601. Ut ergo aliqui cum Navar. c. 6. n. 15. *Man.* huiusmodi peccatori consulant, ajunt, satis esse, si tempus, quo tale peccatum frequentavit, explicet, nihil aliud dicendo, quàm se tam longo tempore v. g. uno anno in inimicitia perstitisse, & frequentissimè, quavis occasione oblata ad memoriam tantùm inimici renovatam, actum gravis odii exercuisse. Sed profectò hoc videtur esse nimis laxum, & idcirco nec facilè in praxin deducendum, nisi cum limitatione, de qua paulò post. Econtra verò illud nimis rigidum & severum, quod alii apud Fagund. in 2. præcept.

Eccles. l. 3. c. 4. n. 11. & Diana p. 3. tr. 4. R. 89. dicunt, videlicet talem peccatorem esse omnino obligatum, ad numerum & speciem peccatorum specialiter exprimendam. Sed quo pacto id possit? quamcunque enim diligentiam adhibeat, numerum non deprehendet: summùm speciem deprehendere poterit. Quid ergo tam inveteratus malorum dierum peccator urgeatur ad numerum exactè inquirendum & exprimendum? Certè hoc esset, animam ipsam illi extrahere, quod nec DEUS facit; sed nec intendit; neque enim is conscientiarum tortor est, aut carnifex, ut tato exactè calculos cum peccatore subducatur: serium dolorem & firmum emendationis propositum magis postulat, quàm calculationem, quæ nullâ humanâ diligentiam deprehendi potest.

602. Quoniam ergo ad animarum salutem plurimum refert, confessionem non reddere nimis horridam & asperam; suavitati jugi Domini longè conformius est, ut eam, quantum possumus, facilem reddamus, & ab omnibus illis oneribus, & difficultatibus, à quibus potest, levemus, juxta institutionem & declarationem sanctæ Matris Ecclesiæ. Ut igitur hic, de quo modò sermo est, peccator nimium & suprâ vires non gravetur, hæc tria prætet: & I. quidem investiget tempus, quo in tam malo statu & consuetudine perstitit, quàm longum scilicet id fuerit? II. species peccatorum principales, si quæ sint sub eodem genere, inquireat. III. videat, quoties, circiter tale peccatum in die, septimana, vel mensè commiserit? Unde meretrix, quæ passim cuilibet turpem sui corporis usum præbet, neque

neque ullâ humanâ diligentia numerum certum, vel etiam verisimilem potest reperire, satisfacit, si modo quodam confuso conluetudinem, & illius tempus explicet, & dicat, se per duos annos cum quibusvis peccâsse, addâtque species magis principales, & saltem in confuso multitudinem numericam, an & quâ frequentem, v.g. toties per mensem peccaverit, videlicet an cum conjugatis, consanguineis, vel personis DEO sacris &c. Idem est de eo, qui frequenter instituit cum peccato mortali colloquia turpia, absque ullo defectu circa materiam, & personas, seu solutas, seu conjugatas &c. nam & hic, si sentiat difficultatem explicandi numerum (ut certè evenire solet malè moratis seu viris, seu adolescentibus) satisfacit, si explicet tempus illius perversæ consuetudinis, & species principales, quas inter colloquendum turpiter concupivit. Idem dicendum est de aliis malis statibus. Lugo D. 16. de pœnit. s. 14. n. 575. apud Tamb. in Meth. confess. l. 2. c. 1. §. 7. n. 44. qui eum sequitur.

603. Rectè verò addit Vasq. q. 91. de pœn. art. 1. dub. 5. n. 3. apud eundem Tamb. n. 40. circa numerum actuum internorum non esse hos inveteratos peccatores cogendos ad explicandam frequentiam, & numerum per hebdomadam & dies, sicut cogi possunt ac debent circa frequentiam ipsorum peccatorum externorum, v.g. fornicationum; ut scilicet dicant, si memoriâ teneant, quoties plùs minus per diem, per hebdomadam &c. peccaverint. Ratio discriminis est, quia in actibus internis videtur impossibile, eos ad aliquem numerum sine magni erroris periculo, sive per excessum, sive per defe-

R. P. Stoz Trib. Pœnit.

ctum reducere; quod periculum in peccatis externis cessat.

604. Respirare possunt illi, qui homines rusticos apud indoctos Parochos indoctè confessos audiunt. Non enim hi adigendi sunt ad confessiones reiterandas ex eo, quòd numerum peccatorum non expresserint. Henriq. l. 5. c. 3. n. 10. Dian. in Summa V. Circumstantia. n. 56. Reginald. l. 6. c. 4. n. 140. ubi cum Medina in instruct. confessar. l. 2. c. 8. sub finem. addit, tutius esse generalem confessionem instituire.

605. Quòd si verò hi tales & tam inveterati peccatores melius suorum scelerum numerum explicare & determinare possint (ut sanè possunt, si fortè intra septimanam vix semel delinquant) utique debebunt. Interim tamen etiam si prædicto grosso modo confessi sunt, non tenebuntur postea iterum peccata particularia, quæ in memoriam veniunt, confiteri, licèt possint ea magis distinctè explicare: nam in illa confusa narratione fuerunt sufficienter comprehensa & directè etiam absoluta. Valq. loc. cit. apud Tamb. num. 45.

§. VI.

De generali confessione.

606. Multi pœnitentium reperiuntur, qui confessionibus, quas Generales vocant, instituendis nullum imponunt finem, rati, se hoc modo tranquillitatem reperturos, in quo tamen sæpe seipso gravissimè decepto deprehendunt: tantum enim abest, ut optatam quietem reperiant, ut eam semper magis magisque perturbent, sibi que præcipuè, & non raro etiam Confessariis longè molestissimi

Ss

eva-

evadant. Sed & ex Confessariis quandoque reperiuntur, qui nescio, an bono Zelo ducti, vel potius damnosa curiositate permoti, eos, qui etiam prima vice ipsorum adeunt tribunal, continuo ad confessionem generalem faciendam cohortantur, & urgent. Sed rectius faciunt, si, cum nulla sit necessitas, ab ejusmodi peccatorum repetitione abstineant, & de reliquo suo officio bene fungantur. Non enim semper ejusmodi confessiones suadendæ sunt, nec facilè permittendæ, præcipuè illis, qui carnalibus peccatis assueti erant: his enim nihil periculosius, imò & perniciosius esse potest, quam si camerinam turpissimarum suarum sordium, quibus aurium tenus, ut ajunt, immerfi hærebant, moveant. Quid enim facilius est, & proclivius, quam ut in delectationes saltem morosas, & turpia desideria incidant? His ergo multò melius est, ut à sollicita inquisitione in eas actiones, quæ longè melius æternæ oblivioni fuissent datæ, abstineant; nisi aliqua causa, eaque potissimum necessitatis, aliud exigat. Quamcumque ergo frequenter instituantur, semper idem periculum redibit; manentibus etiam semper iisdem anxietatibus, an sibi, suæque conscientia satisfecerint. Miseri profectò dubitantii, vel etiam ex eo capite, quòd nulla spes sit, per ejusmodi repetitionem illos juvandi, cum eadem debilitas maneat, & potius augeantur scrupuli & anxietates, quod, ut Navar. c. 21. Man. n. 42 monet, saltem sine peccato veniali fieri nequit. Huic ergo tam gravi malo ut aliquod feratur auxilium.

607. Nota, confessionem generalem aliam esse necessitatis, aliam libertatis, aut

folius utilitatis. Illa est, cum ex prioribus confessionibus una vel plures factæ sunt sacrilegè, vel propter tectæ, seu scienter, & sine justa causa omiſsa peccata mortalia, vel ob defectum contritionis aut sacramentalis absolutionis &c. Ista verò est, quæ nulla tali necessitate instituitur, sed prorsus liberè præcisè ex eo, ut gratia per Sacramentum augeatur; ut major dolor de peccatis eliciatur; ut amor DEI in nobis magis excitetur, cum sub uno aspectu tantam videmus peccatorum vim, quibus divina bonitas, cum gravissimè læta esset, tamen tanti temporis patientiæ nostram pertulit in peccatis moram; vel ut præterea creseat in nobis confusio propria, cum tam immanem illam turpitudinem, quæ peccatum animam commaculat, intuemur: vel denique ut factò de vitæ emendatione novo proposito initium capiatur recens, tantò melius impostetum collocandi tempus, quantum pejus superiore ætate nos collocasse intelligimus.

608. Ceterum confessio generalis, quam necessitatis dixi, necessariò est instituenda, ex quocumque demum capite priores confessiones una vel plures fuerint irritæ: nunquam enim peccata in iis exposita fuerunt absoluta, adeòque semper illud onus sibi habent alligatum, ut clavibus denuo subjiciantur, & legitime absolvantur: de quo nemo dubitat. Interim tamen illud solatio esse potest haud modico, quòd, si quis post sacrilegam confessionem inculpatè obliviscatur peccati omiſsi, secunda & reliquæ subsequentes confessiones, in quibus nulla peccati sacrilegè omiſsi occurrit memoria, valeant, nec ullum peccatorum in his expositorum denuò sic manifestandum. Fill.

tr. 7. n. 534. Tamb. l. 2. Meth. conf. c. 10. §. 3. n. 46. citans etiam Lugonem D. 16. f. 15. à n. 597. quibus adde Joan. Santicum in select. D. 4. n. 10. quem Diana in summa V. confessio. n. 63. refert, & sequitur. Nihilominus tamen quia accidere potest, ut etiam intermedie aliquæ confessiones, ob memoriam v. g. antiqui peccati non explicati, & denuo suppressi sint sacrilegæ, consultissimum fore existimo, ut generalis confessio instituat, initio sumpto ab ea, quæ primò facta est sacrilegè.

609. Ut verò cum fructu, consolatione & facilitate instituat, adjumento esse poterunt, quæ sequuntur. I. Ut cum Confessario tuo de ea conferas, ejusque judicium & mentem inquiras, qui, te bene cognito, suggerere poterit modum sine perturbatione & anxietate procedendi, quem tu, si tibi consultum velis, accuratè sequèris. II. ad eam confessionem parabis te unà ad minimum alteràve septimanà, ut quotidie nimirum aliquid temporis vel matutini vel vespertini huic peccatorum omnium discussione tribuas, brevi aliqua oratione, vel meditatione ad contritionem tuorum peccatorum te excitans. III. Ut facilè memorià repetere possis antea actæ vitæ delicta, debes expendere domos singulas, in quibus vel in pueritia, vel in adolescentia, vel ætate majori commoratus es; socios, quibuscum domi vel foris agere consuevisti; quæ loca subinde cum ijs adieris, quæ dixeris, quæ feceris &c. item quæ studia tractaveris, quæ negotia obieris; quibus occupationibus deditus fueris &c. Hæc enim si diligenter perscrutatus fueris, haud, ut arbitratur, arduum erit, confessionem genera-

lem parare, & peragere. Vide, quæ diximus de Examine p. 1. à n. 13.

610. Hæc de eo, qui confessionem generalem ex necessitate instituit: nunc de eo, qui liberè ex sola devotione eam cogitat facere. Et licet nemo ad confessionem semel legitime factam denuo iterandam teneatur, eam tamen aliquando facere est laudabile; frequenter verò & sine causa, peccatum veniale juxta Laym. l. 5. tr. 4. c. 3. n. 5. propter reverentiam huic Sacramento debitam, quæ propter ejusmodi repetitiones sæpe non parùm minuitur. Neque desistitur iterata hæc confessio suo fructu; licet enim per primam contritionem & confessionem remissa fuerit eorum culpa, frequenter tamen non remittitur tota pœna temporaria, hîc vel in purgatorio subeunda, in quam æterna mutata fuit, quæ per secundam, tertiam, & quartam confessionem tollitur, aut minuitur, tam ratione veritatis, quàm pœnitens in confessione afficitur, quàm virtute sacramentalis absolutionis, quæ non solàm largitur & auget gratiam, sed etiam minuit & tollit dictam pœnam. Vide dicta sup. n. 4. Quod si ergo quis ea animi libertate sit præditus, ut ex frequenti repetitione nihil incommodi patiat, aut metuat, sed potiùs eam utilem sibi esse experiat, permitti potest, & verò etiam consuli. Imò si fortè ad tranquillandam, aliquando & exorandam conscientiam videatur esse necessaria, aliquid amplius dari poterit pœnitenti & permitti.

611. Est autem nonnullis pia admodum & utilissima consuetudo, quotannis semel omnium peccatorum annuam confessionem faciendi, tum propter causas

dictas, tum ut videant, quos eo anno in virtutibus progressus fecerint: quo certè factò non obscure indicant, quantæ ipsis curæ sit propriæ animæ salus & perfectio. Sicut enim paterfamilias quorannis semel rationem omnium, quæ dedit & accepit, & in tabularium retulit, colligit, ut rerum suarum statum nôrit: ita etiam Christianus, qui ad negotiandum in virtutibus constitutus est, præclare agit, si quovis anno videat, quantas ad virtutem accessiones fecerit, quæ vitia depoterit, quas imperfectiones reliquerit, & quantum fieri potest, hunc annum cum præcedenti conferat, & si aliquid lucri spiritualis obferat, Deo gratias agat: si verò negligentia suâ detrimentum sit passus, ex animo doleat, stimulosque sibi ad fortiùs currendum addat. Hæc Veronius in *Man. Sodalit. c. 4. p. 11.*

612. Restat unus scrupulus, ad quem, nisi removeatur, teneriores conscientia possunt hærere. An videlicet in generali confessione, quam dicunt se velle instituere de omnibus peccatis à tota vita, vel à tot annis, teneantur omnia peccata eorùmque species ac numerum exprimere, ne aliàs mendacij argui possint, aut decipiant Confessarium, qui iudicaret castè vixisse eum, cum tamen vixerit turpissimè, si liceat hæc talia non explicare in confessione generali. Ita Victoria & Ledesma apud Dicast. *11. 8. D. 9. d. 2. §. 7. n. 161.* Sed Dicast. *ipse n. 162.* Lugo *D. 16. f. 5. n. 56.* Laym. *l. 6.* Bonac. *D. 5. q. 5. f. 2. p. 2. §. 3. diff. 2. n. 14.* Suar. *D. 22. f. 7. n. 7.* Henriq. *l. 2. c. 12. §. in Gloss. lit. D. Diana p. 3. 11. 4. R. 86.* & alii plures, asserunt, posse quemlibet omittere, quæcunque velit, ex legitime jam semel

absolutis; tum quia hæc peccata non sunt materia necessaria confessionis; tum quia pœnitens non habet majorem obligationem confitendi peccata mortalia, jam semel subiecta clavibus & absoluta, quam peccata venialia; sed qui peccata venialia confitetur, etsi dicat, se omnia, quæ à tali tempore commisit, confessurum, non tenetur omnia confiteri, sed potest quædam reticere; ergo etiam, qui dicit se generalem omnium peccatorum confessionem exhibiturum, potest ex legitime jam expiatis quædam reticere. Nec decipit talis confitens Confessarium; verè enim, quod exponit, dat pro materia: cætera, quæ reticet, non dat, nec negat; nec tenetur dicere, cum jam semel legitime sit confessus. At mendacium in hoc facile evitatur, si dicatur, asserum illud non esse tam exactè accipiendum & intelligendum, sed in sensu accommo, scilicet peccata illa exponenda esse, quæ videbuntur, quod docti Confessarij nôrunt satis esse. Ut tamen talis pœnitens à se rejiciat onus aliqui molestissimum interrogandi numerum, si cum antiquis peccatis misceat nova, quæ sint mortalia, dividat confessionem generalem in duas partes, quarum unâ complectatur peccata antiqua, addatque se omnia jam semel quoad speciem & numerum confessum esse; alterâ verò comprehendat ea, quæ ab ultima confessione patravit, additis specie, & numero; vel si potius velit antiqua peccata cum novis exponere, non erit quidem necesse, ea ab invicem separare; addendum tamen erit, ut caveatur molestia, ea, quorum nec species, nec numerus exprimitur, jam esse legitime omnia expiata.

613. Quando quis in vita fecit confessionem generalem cum mediocri diligentia adhibita in discussione conscientiae, non tenetur amplius de vita antea acta cogitare, & si postea occurrat dubium, an peccatum sit in confessione expositum, vel non? an cum debito numero & circumstantijs &c. potest praesumere, se jam confessum esse &c. & omnia dubia de praeterita vita deponere: alioqui nunquam erit finis dubitandi, & se, Confessariosque vexandi. Joannes Sancius D. 4. in select. n. 18. apud Dian. in sum. V. confessio. n. 56.

614. Et hoc principium applicari potest ad confessiones etiam particulares: nam qui bona fide sufficienter praestitit, quae ad confessionem requiruntur, non tenetur in prioris vitae acta ulterius inquirere; nam nullus alioqui esset locus tranquillitati conscientiae, sed quaecunque diligentia posita in confessione facienda (cum de propitiato peccato etiam viri pii non debeant esse sine metu, Eccl. 5.) semper cogitari poterit, an recte sit instituta.

P A R S IV.

DE AGENDIS POST CONFSSIONEM.

Inter haec, quae à penitente post confessionem peragenda sunt, quaedam ab eo adhuc in ipso confessionali existente sunt agenda; alia paulò post, quàm inde digressus est: alia etiam paulò tardius, & praecipue illa, quae spectant ad vitae emendationem: de quibus seorsim agendum erit.

QUAESTIO I.

De iis, quae adhuc in ipso confessionali, & paulò post sunt observanda.

Horum alia spectant ad confessionem rectè claudendam: alia ad gratias pro beneficio absolutionis impetrato agendas: alia ad implendam penitentiam.

ARTICULUS I.

De modo claudendi confessionem.

1. Sunt aliqui, qui, licet confessionem

bene absolvent, eam tamen imperitè admodum claudunt; dicendo v. g. *Jam est finis: haec sunt peccata mea: nihil amplius: alij sunt haud paulò deteriores, ij nempe, qui omnino instar piscium muti haerent, ut Confessarius ignoret, num adhuc supersit, de quo se velint accusare, vel non.* Hi ergo, si rem rectè gerere velint, sic confessionem claudant, & dicant: *De his & omnibus alijs peccatis meis dico meam culpam, ideo precor B. MARIAM semper Virginem, omnes Sanctos, & te, Pater, orare pro me ad Dominum DEUM nostrum, petoque salutarem penitentiam & abso-*